

**NASJONALE RETNINGSLINJER
FOR LEKTORUTDANNING
FOR TRINN 8-13**

Forord

Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) har siden 2014 hatt ansvar for å revidere og utvikle nasjonale retningslinjer for lærerutdanningene i Norge. Nasjonale retningslinjer skal gi forpliktende kvalitetsstandarder for god lærerutdanning og skal revideres i tråd med kunnskapsfeltets utvikling. NRLU nedsatte i 2014 en programgruppe for å utvikle retningslinjer i tråd med rammeplanen.

Programgruppen består av følgende medlemmer: Kirsti Lyngvær Engelién, Universitetet i Oslo (leder); John Brumo, NTNU; Trine Anker, MF; Anne-Beathe Mortensen-Buan, HSN; Ane Aarre, Utdanningsforbundet; Jens Edvard Nicolaisen, KS; Elisabeth Udnes Johannessen, NSO og Maren-Sofie Strømnes, NSO. Vararepresentanter er Tom Klepaker, UiB; Jan Kristian Hognestad, UiS; Solveig Strangstadstuen, NMBU; Irene Trysnes, UiA; Roger Markussen, Utdanningsforbundet og Silje Marie Bentzen, NSO.

Sekretariatsfunksjonen har vært ivaretatt av Lisa Utnem, Universitetet i Oslo; Birgitte Levy (i permisjon fra 1.2.16); Turid Løyte Hansen og Dagny Kristine Johnson Hov, Nasjonalt råd for lærerutdanning, Universitets- og høgskolerådet.

De femårige integrerte lektorutdanningene anses som en suksess, og har i de siste årene opplevd en betydelig økning i søkertall. Formålet med arbeidet er å sikre at retningslinjene bidrar til videreutvikling av femårige lektorutdanninger som integrerte profesjonsutdanninger, til faglig utvikling innenfor lærerutdanningsfeltet og til styrking av kvalitet, helhet og sammenheng i lærerutdanningene.

De nasjonale retningslinjene er utarbeidet med basis i Kunnskapsdepartementets Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13, som ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 18.13.2013.

11.10. 2017

Elaine Munthe

Leder

Nasjonalt råd for lærerutdanning

Kirsti Lyngvær Engelién

Leder

NRLUs programgruppe for Lektor 8-13

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
INNHOLDSFORTEGNELSE	3
1 LEKTORUTDANNING FOR TRINN 8-13	4
2 INSTITUSJONELT ANSVAR	4
2.1 FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSBASERT LEKTORUTDANNING	5
2.2 PARTNERSKAPSSAMARBEID	6
2.3 INTERNASJONALISERING I STUDIET	7
2.4 SKIKKETHETSVURDERING	8
2.5 OPPTAK	8
2.6 OVERGANGSORDNINGER OG REGIONAL MOBILITET	8
2.7 STRUKTUR OG INNHOLD FOR KUNNSKAPSOMRÅDENE	9
3 FAG 1 OG FAG 2	10
3.1 LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSER FOR FAG 1	10
3.2 LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSER FOR FAG 2	11
4 PROFESJONSFAGET	11
4.1 FAGDIDAKTIKK I PROFESJONSFAGET	12
4.2 PEDAGOGIKK I PROFESJONSFAGET	13
5 PRAKSIS SOM LÆRINGSARENA	15
5.1 LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSER FOR PRAKSISOPPLÆRINGEN	16
6 GJENNOMGRIPENDE PROFESJONSTEMAER	17
6.1 SAMISKE FORHOLD OG SAMISKE ELEVERS RETTIGHETER	17
6.2 GLOBALISERING OG DET FLERKULTURELLE SAMFUNNET	17
6.3 PSYKOSOSIALT SKOLEMILJØ	17
6.4 Å LÆRE Å LÆRE, TILPASSET OPPLÆRING OG VURDERING	18
6.5 GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER	18
6.6 TVERRFAGLIGE TEMAER I GRUNNOPPLÆRINGEN	18
6.7 PROFESJONSFAGLIG DIGITAL KOMPETANSE	19

1 Lektorutdanning for trinn 8-13

Lektorutdanning 8-13 skal utdanne lektorer med faglig og profesjonell tyngde til arbeid på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Utdanningen er integrert, profesjonsrettet, forsknings- og erfaringsbasert og tilbyr studenten faglig fordypning innen to skolefag.

Utdanningen har en sterk forsknings- og utviklingsorientert profil og legger til rette for at studenten gjennom studentaktiv og forskningsbasert læring vil utvikle kunnskap om og strategier for å utforske egen og andres praksis underveis i studiene. Studiet legger vekt på at studenten utvikler evne til etisk refleksjon, kreativitet, kritisk vurdering og problemløsning, kompetanse som skal bidra til å forberede dem for livslang læring. Som profesjonelle yrkesutøvere vil de, alene og sammen med andre, aktivt kunne drive forsknings- og utviklingsarbeid i skolen.

Lektorutdanningen skal også kvalifisere studenten til å bidra i å videreutvikle skolen som institusjon for læring og dannelse i et demokratisk og flerkulturelt samfunn. Utdanningen forbereder framtidens lektorer på å hjelpe ungdom til å være rustet for å møte livets oppgaver og til å utvikle seg ut fra egne forutsetninger og interesser.

2 Institusjonelt ansvar

Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13 (2013) gir de overordnede føringene for utdanningen og ligger til grunn for nasjonale retningslinjer. Retningslinjene utfyller forskriften og skal sikre en nasjonalt koordinert lektorutdanning for 8-13 som oppfyller kravene til kvalitet i utdanningen. Retningslinjene skal være førende for institusjonenes program- og emneplaner.

Institusjonens ledelse skal sikre at studietilbudet er i tråd med gjeldende forskrift og retningslinjer. Organiseringen av utdanningen skal sikre helhetlige studieprogram gjennom ledelse og organisering som involverer alle relevante fagmiljøer. Godt samarbeid og kommunikasjon på tvers av fagmiljøer er en forutsetning for utdanningsprogrammer av høy kvalitet. Utdanningen skal fremme integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring.

I tråd med *Forskrift om tilsyn med utdanningskvalitet i høyere utdanning (2017)* skal studietilbudet være faglig oppdatert og ha en tydelig relevans for profesjonen det utdanner til. Et femårig integrert lektorutdanningsprogram skal gjennom variasjon i undervisnings-, lærings- og vurderingsformer bidra til at studenten utvikler det læringsutbytte som er presisert i *Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13*. Studenten skal ha en aktiv rolle i egen læringsprosess og vite hva som forventes for å lykkes som student.

En lektorstudent vil gjennom sitt femårige studieløp møte mange fagmiljøer, både på campus og i skolen. I fellesskap utgjør disse fagmiljøene lektorutdanningen og har gjennom et gjensidig og likeverdig partnerskap et felles ansvar for å realisere formålet med utdanningen. Det er derfor viktig at studiedesignet for de integrerte programmene er bygd opp på en slik måte at praksisopplæringen inngår som et integrert kunnskapsområde.

Den enkelte institusjon skal, med utgangspunkt i forskriften og de nasjonale retningslinjene, utarbeide en programplan for studiets oppbygging og struktur, læringsutbyttebeskrivelser som ivaretar forskriftens faglige innhold, og en plan for hvordan 100 dager med praksis bidrar til å styrke studentens læringsprogresjon over fem år.

Fag 1 og fag 2 defineres og bygges opp av studieemner. Samlet skal studieemnene ivareta læringsutbyttet som er presisert for henholdsvis fag 1 og fag 2. Studieemner som inngår i fag 1 og fag 2 skal samlet gi kunnskap, ferdigheter og kompetanse med relevans for det aktuelle skolefaget. Emnenes faglige innhold, samt læringsaktiviteter på campus og i skolen, skal samlet bidra til at studenten blir trygg på hvordan fagkunnskap fra studiene transformeres i møte med skolefaget og elevers ulike læringsbehov.

Institusjonenes planer skal ikke reprodusere retningslinjene. Det skal være rom for faglig særpreg, nyskapning og institusjonell tilpasning.

2.1 Forsknings- og utviklingsbasert lektorutdanning

I tråd med *Lov om universiteter og høyskoler* (2005) skal lektorutdanningen være forsknings- og utviklingsbasert (FoU-basert). Det innebærer at utdanningsprogrammet skal tilbys av forskningsaktive fagmiljøer. I tråd med NOKUTs studietilsynsforskrift skal de samme fagmiljøene også ha relevant og oppdatert kunnskap om praksisfeltet.

Utdanningen skal legge til rette for å fremme studentenes selvstendighet, analytiske ferdigheter og kritiske refleksjonsevner. Som fremtidige profesjonsutøvere må de lære hvordan de finner relevant forskning, hva som kjennetegner god forskning, og hvordan de selv kan utvikle seg til medlemmer av en lærerprofesjon, der det å drive utforskning av egen og andres praksis er en naturlig og integrert del av profesjonsutøvelsen. Studentene må derfor også lære å forholde seg aktivt og kritisk til forskning og til å stille spørsmål til hva forskning kan bidra med, og hvordan forskning blir brukt av ulike aktører.

At studietilbudet er FoU-basert, innebærer også at institusjonene skal legge til rette for at studentene skal kunne delta i pågående FoU-prosjekter i fagmiljøene og selv kunne initiere egne prosjekter underveis i studieløpet. Gjennom deltakelse i større forskningsprosjekter, f.eks. i forbindelse med masteroppgaven, vil studentene kunne få innsikt i og forståelse for hvordan ny kunnskap utvikles innen feltet, en kompetanse som er viktig for skolens profesjonsfellesskap.

Studietilbudet skal også legge til rette for at studentene utvikler regelkompetanse ved at de utvikler kunnskap om gjeldende lover, konvensjoner, forskrifter, retningslinjer og læreplanverk som ligger til grunn for grunnopplæringen. Ny *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen* for læreplanverket Kunnskapsløftet utdyper verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf. Dokumentet beskriver også de overordnede prinsippene for grunnopplæringen og det pedagogiske grunnsynet som skal prege grunnopplæringen i norsk skole. Utdanningen skal legge til rette for at studentene utvikler innsikt i og forståelse for verdier og prinsipper i norsk skole som et fundament for deres framtidige profesjonsutøvelse.

2.1.1 Forsknings- og utviklingsoppgaver

For å lykkes med å utdanne lektorer for framtidens skole, er det viktig at utdanningen legger til rette for at studentene gradvis får anledning til å bygge opp sin FoU-kompetanse gjennom et bredt spekter av læringsaktiviteter på campus og i skolen. Et slikt strategisk arbeid, som

også involverer den obligatoriske fordypningsoppgaven i det tredje studieåret, vil kunne gjøre studentene godt forberedt til arbeidet med masteroppgaven, samt gi dem kunnskap og strategier som vil gjøre det lettere å knytte egne erfaringer fra praksis med den forskningsbaserte litteraturen innen de ulike fagområdene.

Obligatorisk fordypningsoppgave

Fordypningsoppgaven skal gjennomføres i løpet av tredje studieår i fag 1 eller fag 2. Hensikten med oppgaven er å gi studentene trening i å gjennomføre et avgrenset FoU-prosjekt og forberede dem til arbeidet med masteroppgaven senere i studiet.

Gjennom fordypningsoppgaven skal studenten gjennomføre et selvstendig og forskningsbasert skriftlig arbeid der de lærer faglig argumentasjon, aktiv kildebruk og sentrale prinsipper for hva som kjennetegner en akademisk oppgave innen det aktuelle kunnskapsområdet. Dette innebærer ferdigheter i å argumentere, dokumentere, bruke og drøfte teori og empiri, samt språklige og analytiske ferdigheter.

Institusjonen fastsetter selv retningslinjer og kriterier for vurdering av den obligatoriske oppgaven.

Masteroppgaven

Programspesialiseringen skal legge til rette for spesialisering og fordypning i fag 1. Masteroppgaven skal ha et omfang på minimum 30 studiepoeng og være forankret i temaer og problemstillinger fra forsknings- og utviklingsarbeid som er relevant for profesjonsutøvelsen.

I oppbyggingen av programspesialiseringen skal institusjonen legge til rette for at utvalget av studieemner, bidrar til å ivareta forskriftens læringsutbytte for lektorutdanning 8-13.

Programspesialiseringen skal også bidra til progresjon i studentens læringsprosess ved å legge til rette for relevant faglig fordypning.

Gjennom arbeidet med masteroppgaven skal studenten gjennomføre et eget forskningsarbeid. Studenten kan velge å fordype seg i disiplinfaglige eller fagdidaktiske problemstillinger, eller en kombinasjon av disse. Fagmiljøene som tilbyr programspesialiseringen, må sikre at studentene får relevant veiledning.

Studenten skal også få anledning til å videreutvikle sin forskningsmetodologiske innsikt og forståelse i møte med vitenskapsteori og metode som er relevant for studentens valgte problemstilling. Det er sentralt at arbeidet også fremmer innsikt i vitenskapelig kildebruk og forskningsetiske prinsipper, en kompetanse som også er grunnleggende for deres framtidige profesjonsutøvelse.

2.2 Partnerskapssamarbeid

Institusjonene har i samarbeid med skoleeier og skolens ledelse ansvar for å etablere et forpliktende og likeverdig partnerskap. Partene skal samarbeide om forsknings- og utviklingsarbeid i lærerutdanning og i skolen, og bidra til et systematisk samarbeid om studentenes FoU-arbeid. En viktig målsetting med partnerskapet, er å legge til rette for langsiktige ordninger som støtter intensjonen med partnerskapet gjennom f.eks. delte stillinger, hospiteringsordninger og forskningssamarbeid. Skoleeier har ansvar for å gi nødvendig støtte til praksisskoler og skal i samarbeid med skolens ledelse legge til rette for relevant kompetanseheving ved praksisskolen.

Samarbeidet mellom lærerutdanningsinstitusjon og praksisskole skal nedfelles i avtaler mellom utdanningsinstitusjon og praksisskole. Avtalene skal avklare varighet, formål og rammer for praksis. Den skal også presisere skolens og utdanningsinstitusjonens ansvar, samt hvem som har ansvar for ulike oppgaver og fordelingen av disse mellom partene. Den skal videre si noe om organiseringen av praksisopplæringen ved den enkelte skole og om tidsbruk. En god praksisopplæring er et vesentlig kjennetegn for lektorutdanning av høy kvalitet. Avtalene skal sikre samarbeidsfora, gjensidig kompetanseutvikling, retningslinjer for gjensidig evaluering og godtgjøring for praksisopplæringen (jf. gjeldende avtaleverk).

2.2.1 Krav til utdanningsinstitusjonen

Utdanningsinstitusjonen har det overordnede ansvar for innhold, kvalitet og vurdering i praksis og for progresjon i og mellom praksisperiodene. Institusjonen skal organisere praksisopplæringen slik at den bidrar til helhet og sammenheng i studentenes utdanning, og til utvikling både av lærerutdanningsinstitusjonen og praksisskolen. Det forutsettes samarbeid mellom studenter, lærerutdannere på utdanningsinstitusjonen, praksislærer og ledelsen ved praksisskolene om planlegging, gjennomføring og evaluering av praksis. Praksisopplæringens innhold og rammebetingelser skal kontinuerlig evalueres.

Kvalitetssikring av praksisskoler og praksisopplæringen skal innarbeides i utdanningsinstitusjonenes kvalitetssystem. Praksislærer skal inviteres til å delta i faglige samarbeidsnettverk og lærerutdanningsinstitusjonen bør ha et samlet studietilbud på minst 30 studiepoeng i veiledning. Tilbudet kan gis i samarbeid med annen lærerutdanningsinstitusjon i regionen der dette er hensiktsmessig.

2.2.2 Krav til praksisskoler

Praksisskolens rektor har det overordnede ansvaret for praksisopplæringen ved skolen og skal sørge for at det legges gode rammer for denne. Praksisskolen skal organisere praksisopplæringen i tråd med lærerutdanningens programplaner. Skolens ledelse skal delta i aktuelle samarbeidsfora mellom lærerutdanningsinstitusjon og skole.

Skolen skal ha faglige ressurspersoner som har forsknings- og utviklingskompetanse. Ansatte som skal fungere som praksislærere, skal ha tilfredsstillende faglig fordypning for å kunne veilede studenter som er på masternivå. Praksislærer skal normalt ha veilederutdanning på minimum 15 studiepoeng og 3 års undervisningserfaring. Skoleeier, skolens ledelse og utdanningsinstitusjonen skal i samarbeid legge til rette for at praksislærere får nødvendig etterutdanning i veiledning.

Praksislærer har ansvar for å avklare egne og studentenes forventninger til praksis. Veiledningen skal være systematisk og forutsigbar for studenten. Det skal legges til rette for at studenten får medvirke i planlegging og evaluering av veiledningen. Skolens praksislærere og praksisstudenter skal aktivt følges opp av skolens ledelse.

Praksisskoler skal legge vekt på forskningsbasert kunnskap og drive aktivt utviklingsarbeid. De skal være en arena for studentenes FoU-arbeid, både ved at de kan delta i skolens FoU-arbeid, og ved at de får muligheter til å gjennomføre forsknings- og utviklingsoppgaver.

2.3 Internasjonalisering i studiet

Internasjonalisering av lektorutdanningene kan bidra til å tilføre studentene nye perspektiver på andre kulturer og fag, samt ny innsikt om undervisning og læring som er viktige for dagens globale samfunn. Internasjonale temaer skal integreres i deler av utdanningen, og det skal

legges til rette for at utenlandske gjesteforskere/forelesere kan inviteres inn i lektorutdanningen.

Studentutveksling skal fremme studentenes omstillingsevne og styrke kulturell, faglig og språklig kompetanse. Utdanningsinstitusjonene skal derfor legges til rette for at studentene kan ta minst et semester ved et utenlandsk universitet/høgskole innenfor den femårige lektorutdanningen. Det skal også legges til rette for at studentene kan avvikle deler av praksisen på skoler i utlandet. Spesielt for de som studerer til å bli framtidens språklektorer, er det av stor verdi å få studere og leve i den kulturen og det språket man skal undervise i. Institusjonene bør vurdere å inngå partnerskapskontrakter med institusjoner i utlandet som også åpner opp for at studenter kan gjennomføre praksisopplæring i tråd med forskrift og retningslinjer.

2.4 Skikkethetsvurdering

Lærerutdanningsinstitusjonen har ansvar for å vurdere om studenten er skikket for lærerprofesjonen, jf. *Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning* (2006). Skikkethetsvurdering skjer gjennom en helhetsvurdering av studentens faglige, pedagogiske og personlige forutsetninger for å kunne utøve yrket.

Lærerutdanningsinstitusjonen har ansvar for å foreta en løpende skikkethetsvurdering studenten gjennom hele studiet, og lærerutdanningens ulike fagmiljøer og samarbeidspartnere i skolen må ha nødvendig informasjon om og rutiner for varsling og håndtering av skikkethetsvurderinger.

Institusjonene har ansvar for at alle studenter får god og tydelig informasjon om løpende skikkethetsvurdering og hva dette innebærer tidlig i studiet.

2.5 Opptak

Opptak til lektorutdanning for trinn 8-13 reguleres av *Forskrift om opptak til høyere utdanning*, § 4-7. Som følge av dette må søkeren i tillegg til generell studiekompetanse kunne dokumentere minimum 35 skolepoeng og et gjennomsnitt på minimum karakteren 3,0 i norsk og 4,0 i matematikk. Karakterkravet i matematikk gjelder ikke for studenter som har bestått ett av følgende programfag: S1, S2, R1 eller R2.

For søkere til 5-årig lektorutdanning med realfag gjelder i tillegg krav som er fastsatt for realfag i forskriftens § 4-3.

Fra studieåret 2017-2018 har Kunnskapsdepartementet godkjent en prøveordning med strengere opptakskrav i enkelte studieprogram, og institusjoner som tilbyr studier i realfag, kan selv fastsette hva som kreves for opptak til slike studieprogram til og med studieåret 2021-2022.

Hvis institusjonen har innført strengere opptakskrav, må dette komme tydelig fram på nett.

2.6 Overgangsordninger og regional mobilitet

Lektorutdanningene har opptak gjennom Samordna opptak. Studenter som ønsker å skifte studiested underveis i studiet, må søke ordinært opptak til nytt studieprogram. Studenter med tidligere utdanning kan søke om å få sin utdanning godkjent inn i lektorutdanningen ved den nye institusjonen studenten får opptak til. Det er opp til utdanningsinstitusjonen som tar opp

studenten på sitt program, å vurdere om tidligere utdanning kan innpasses mot obligatoriske eller valgfrie emner i lektorutdanningen.

2.7 Struktur og innhold for kunnskapsområdene

Fullført lektorutdanning skal kvalifisere for undervisning i skolefag som inngår i grunnopplæringen for trinn 8-13. Sammensetningen av studieemner som inngår i kunnskapsområdene, skal være i tråd med gjeldende kompetansekrav, definert i *Opplæringsloven* § 10-2 og kapittel 14 i *Forskrift til opplæringsloven*. Oppbyggingen av emnegruppene for fag 1 og fag 2 skal bidra til at studenten er godt forberedt for å undervise i de relevante skolefagene, både på ungdomstrinnet og i videregående opplæring.

Femårige, integrerte lektorutdanningsprogram for trinn 8-13 skal ha et samlet omfang av 300 studiepoeng og bestå av følgende fire kunnskapsområder:

1. Fag 1: minimum 160 studiepoeng
2. Fag 2: minimum 60 studiepoeng
3. Profesjonsfaget: minimum 60 studiepoeng fordelt på minst 30 studiepoeng i pedagogikk og minst 30 studiepoeng i fagdidaktikk.
4. Praksisopplæring: minimum 100 arbeidsdager integrert i studietilbudet

Den enkelte institusjon fordeler selv inntil 20 studiepoeng på ett eller flere av de tre kunnskapsområdene. Institusjonen skal gjennom sitt arbeid med utvikling av programplan konkretisere og begrunne hvordan de har valgt å plassere disse studiepoengene.

Profesjonsfaget og studieemner som inngår i fag 1, skal være på både lavere og høyere grads nivå. Studiedesignet må derfor også bidra til god læringsprogresjon for studentene innen disse to kunnskapsområdene.

I løpet av det tredje studieåret skal studentene skrive en obligatorisk fordypningsoppgave i fag 1 eller fag 2. Arbeidet med denne oppgaven skal bidra til å stimulere utviklingen av studentens forsknings- og utviklingskompetanse, og slik forberede studenten til arbeidet med masteroppgaven som skal ha et omfang på minimum 30 studiepoeng.

Utdanningen skal organiseres på en måte som sikrer progresjon og sammenheng mellom de faglige elementene som inngår i programmet. Integrasjon mellom fag, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis forutsetter at fagmiljøer samarbeider på tvers av enheter for å sikre at målsettingene for programmet oppnås. Det er programledelsens ansvar å legge til rette for faglige møteplasser og bidra til videre kunnskapsutvikling og erfaringsdeling mellom fagmiljøene.

For å styrke studentens utvikling av profesjonstilhørighet er det viktig at utdanningen legger til rette for at studenten jevnlig får anledning til å drøfte profesjonsfaglige spørsmål, samt utveksle kunnskap og erfaringer i møte med fagmiljøene på campus og i skolen. Slike faglig-sosiale arenaer kan også bidra til å stimulere til tverrfaglige utforskning og samarbeid.

For hvert av de fire kunnskapsområdene er det formulert forventet læringsutbytte, som beskriver hva studenten skal kunne og være i stand til etter gjennomført studium.

Læringsutbytte er formulert med utgangspunkt i *Forskrift for lektorutdanning 8-13* og de overordnede beskrivelsene i *Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk*, som beskriver hvilke kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanser en student skal ha på ulike nivå i utdanningsløpet.

Samlet skal disse kunnskapsområdene bidra til å realisere forskriftens læringsutbyttebeskrivelser gjennom å tilby et studium som er profesjonsrettet, forskningsbasert, praksisnært og faglig krevende.

3 Fag 1 og fag 2

Studieemner som inngår i emnegrupper for fag 1 og fag 2 i lektorutdanningen, skal samlet gi undervisningskompetanse i to skolefag for trinn 8-13 jf. *Forskrift til opplæringsloven*.

Lærerutdanningsinstitusjonene avgjør selv hvilke studieemner som skal inngå i emnegrupper for fag 1 og fag 2 i studieprogrammet, examen philosophicum kan inngå som en del av fag 1. Utdanningsinstitusjonene må i dialog med samarbeidspartnere i skolen, jevnlig vurdere om studieemnene som inngår i emnegruppen er de som best kvalifiserer studentene for undervisning i det aktuelle skolefaget.

Solid faglig fordypning i kombinasjon med profesjonsfaglig kompetanse vil gi studenten et godt utgangspunkt for å kunne inspirere elever til å utforske fagene og utvikle læringsglede. Faglig trygge lærere tør også i større grad å eksperimentere, variere og utforske nye læringsaktiviteter, samt ta i bruk ulike læringsarenaer for å fremme dybdelæring. Faglig innsikt og dybdekunnskap er en forutsetning for å lykkes med å differensiere undervisningen.

3.1 Læringsutbyttebeskrivelser for fag 1

3.1.1 Kunnskap

Kandidaten

- har avansert kunnskap om vitenskapelige problemstillinger, teorier og metoder innen fagområdet
- har bred kunnskap om fagområdets historie, sentrale temaer og begreper
- har spesialisert innsikt i et avgrenset område og kan anvende denne på nye områder i faget
- har kjennskap til nytenkning innen fagområdet og betydningen for skolefaget

3.1.2 Ferdigheter

Kandidaten

- kan anvende faglitteratur og andre relevante informasjonskilder til å strukturere og formulere faglige resonnementer
- kan analysere eksisterende teorier og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder
- kan anvende og formidle relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid i fagområdet
- kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer
- kan reflektere over egen faglig utøvelse, samt oppdatere egen kompetanse innen fagområdet
- kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset og profesjonsrelevant forskningsprosjekt, under veiledning og i tråd med forskningsetiske normer
- kan anvende relevant digital teknologi innen fagområdet

3.1.3 Generell kompetanse

Kandidaten

- kan analysere relevante fag-, profesjons- og forskningsetiske problemstillinger, og bidra til nytenkning innenfor fagområdet
- kan utforske problemstillinger innenfor fagområdet, samt formidle ny kunnskap i ulike sammenhenger
- kan legge til rette for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv kan involveres i opplæringen i skolefaget
- kan planlegge for og gjennomføre variert undervisning og dybdeløring innen fagområdet

3.2 Læringsutbyttebeskrivelser for fag 2

3.2.1 Kunnskap

Kandidaten

- har bred kunnskap om sentrale temaer, begreper, teorier og metoder innen fagområdet
- har innsikt i etiske problemstillinger innen fagområdet
- har kjennskap til nytenkning innen fagområdet og betydningen for skolefaget

3.2.2 Ferdigheter

Kandidaten

- kan orientere seg i relevant forskningslitteratur
- kan bruke relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer
- kan reflektere over egen faglig utøvelse, samt oppdatere egen kompetanse innen fagområdet
- kan anvende relevant digital teknologi innen fagområdet

3.2.3 Generell kompetanse

Kandidaten

- kan planlegge for og gjennomføre variert undervisning og dybdeløring innen fagområdet
- kan formidle sentralt fagstoff både skriftlig, muntlig og gjennom andre relevante uttrykksformer

4 Profesjonsfaget

Profesjonsfaget som kunnskapsområde skal bestå av minst 30 studiepoeng fagdidaktikk og 30 studiepoeng pedagogikk. Profesjonsfaget skal særlig ivareta sammenhengen mellom studentens fag 1 og 2, fagdidaktikk, pedagogikk og praksisopplæringen. Profesjonsfaget skal være praktisk rettet og bidra til å gi kandidaten kunnskaper og ferdigheter for yrkesutøvelse, for analyse av utdanningsfeltet og for å videreutvikle profesjonen.

Dette kunnskapsområdet skal utgjøre den profesjonsfaglige plattformen i utdanningen og kan bygges opp av emner som integrerer pedagogikk og fagdidaktikk eller fagspesifikke emner i henholdsvis pedagogikk og fagdidaktikk. Uavhengig av strukturell og faglig oppbygging, skal profesjonsfaget sammen med fag 1 og fag 2 ivareta forskriftens samlede læringsutbytte og

legge til rette for at praksisopplæringen inngår som et integrert kunnskapsområde. Profesjonsfaget skal inngå på både lavere og høyere grad.

Samlet skal emnene som utgjør profesjonsfaget legge til rette for en god faglig progresjon og fordypning i de temaene som inngår i faget og slik bidra til å gi studentene en felles identitet som lektor i skolen. Emnene som inngår i profesjonsfaget må også ses i sammenheng med praksisopplæringen som utgjør en viktig læringsarena. En god dialog med samarbeidspartene i skolen vil kunne bidra til å skape studier som for studenten oppleves som både praksisnære og forskningsbaserte. Variasjon i undervisnings- og læringsaktiviteter, der studenter får anledning til å arbeide med faglige tema og spørsmål på tvers av de to læringskontekstene skal bidra til å forsterke deres læringsprosess i tilknytning til kunnskapsområdet.

Profesjonsfaget skal ivareta profesjonsetikk og bidra til å utdanne lektorer som har kunnskap om etikk, og som kan handle etisk forsvarlig. Lærere står stadig overfor nye situasjoner som innebærer etiske utfordringer og dilemma det ikke finnes fasitsvar på, og der løsninger må baseres på skjønn. Samtidig må lærere også kunne handle i samsvar med lovverk, erkjente grunnverdier og barns rett til respektfull og likeverdig behandling.

Det er viktig at institusjonen også er oppmerksom på at studenter fra lektorutdanningene kan komme til å undervise innen voksenopplæring, og det bør derfor legges til rette for at studenten får forståelse for hva som motiverer og fremmer voksnes læring.

Norsk skole har en mangfoldig elevgruppe. Mangfoldet utgjør en ramme for skolens læringsaktiviteter, ved at språklige ferdigheter og sosiale og kulturelle forhold påvirker både skolens og elevenes betingelser for læring og utvikling. Elever har ulike forutsetninger for læring, som også inkluderer fysiske og psykiske funksjonsnedsettelse. Profesjonsfaget skal bidra til at studentene utvikler kompetanse som setter dem i stand til å møte mangfoldet i elevgruppen, gjennom tilpasset opplæring, spesialundervisning og universell utforming for læring. Profesjonsfaget skal bidra til at alle studenter utvikler innsikt i vitenskapelige tenkemåter, estetiske læreprosesser og dermed kompetanse til å gjennomføre FoU-basert undervisning og opplæring.

Institusjonen skal legge til rette for helhet og sammenheng mellom pedagogikk og fagdidaktikk, samt utvikle planer som ivaretar progresjon. Studenten skal ha fagdidaktikk i både fag 1 og fag 2.

4.1 Fagdidaktikk i profesjonsfaget

Fagdidaktikk står i snittflaten mellom pedagogikk og de ulike skolefagene. Fagdidaktikken skiller seg fra generell didaktikk og pedagogikk ved at den er sterkt knyttet til de enkelte skolefagene. Fagdidaktikk skal gi kunnskap om fagets plass, utbredelse, progresjon og begrunnelse i skolen. Faget skal gi innsikt i hvordan relevant forskning kan bidra til formidling og tilrettelegging for læring i det spesifikke faget. Gjennom fagdidaktikkundervisningen skal studentene få kunnskap om og innsikt i et bredt spekter av undervisningsstrategier, læremidler og arbeidsmetoder i faget. Sentralt i fagdidaktikk er også utvikling av studentenes evne til å analysere elevers læring i faget, samt utvikle faglige utfordringer for ulike elevgrupper i forskjellige skoleslag.

Fagdidaktikk skal bidra til at studenten blir i stand til å analysere læreplaner i fag og til å utvikle lokale planer som grunnlag for planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning. Studentene skal lære å lede og motivere elever i det faglige arbeidet og dermed skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø. Kunnskap om hvordan varierte og relevante metoder i undervisningen kan brukes til å tilpasse undervisningen i fagene etter elevenes ulike

forutsetninger, er et sentralt aspekt i fagdidaktikkundervisningen. Gjennom fagdidaktikken skal studentene lære å gi elevene underveivurdering og sluttvurdering, bruke faglige kjennetegn på måloppnåelse og gi gode begrunnelser for vurdering i faget.

Faget skal bidra til at studenten kan reflektere over og kontinuerlig forbedre sin undervisningspraksis, samt styrke undervisningen i fagene. Et sentralt mål er at studentene skal kunne analysere og formidle avansert innhold i fagene og kunne kommunisere dette til elever og kolleger.

Sammen med pedagogikk og praksis skal fagdidaktikk også bidra til at studenten forstår hvordan utvikling av kompetanse i å lære, kommunisere, samhandle, utforske og skape kan bidra til å forme framtidens skole.

4.1.1 Læringsutbyttebeskrivelser for fagdidaktikk

Kunnskap

Kandidaten

- har kunnskap om fagområdet historie, egenart og plass i skolen og samfunnet
- har et variert repertoar av undervisnings- og læringsstrategier, arbeidsmetoder og læremidler i fagene
- har innsikt i ulike faglige utfordringer for elevgrupper i forskjellige skoleslag
- har kunnskap om tverrfaglig samarbeid og hvordan undervisning i fag kan tilrettelegges for elever på ulike studieprogram

Ferdigheter

Kandidaten

- kan analysere læreplaner og utvikle lokale fagplaner som grunnlag for planlegging, gjennomføring og vurdering av egen undervisning
- kan lede og motivere elever i det faglige arbeidet og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø
- kan differensiere opplæringen og identifisere og møte ulike lærevansker og behov for spesialundervisning
- kan bruke faglige kjennetegn på måloppnåelse og gi gode faglige begrunnelser, samt ta i bruk et bredt spekter av vurderingsformer som bidrar til å fremme læring i fagene
- kan anvende IKT for å fremme god læring og vurderingspraksis i sine fag

Generell kompetanse

Kandidaten kan

- kan skape en god sammenheng mellom overordnede prinsipper for opplæringen og fagets læreplaner
- kan orientere seg i og forholde seg kritisk til faglitteratur
- kan reflektere over og utvikle egen faglig praksis
- kan videreutvikle sin kompetanse gjennom faglitteratur og forskning

4.2 Pedagogikk i profesjonsfaget

Pedagogikk som fagområdet i profesjonsfaget skal bidra til at studenten erfarer progresjon, helhet og sammenheng i møtet mellom utdanningens fag og praksis. Pedagogikk skal bidra til

at studentene utvikler en profesjonsidentitet som hviler på sentrale profesjonsetiske prinsipper, slik at de som yrkesutøvere kan bidra til kontinuerlig utvikling av en mangfoldig og inkluderende opplæring.

Fagets kjerne omfatter perspektiver på hvordan oppdragelse og undervisning kan bidra til elevenes faglige, sosiale og personlige læring og utvikling. Gjennom pedagogikkfaget skal studenten forberede seg til å håndtere de utfordringer og muligheter som ligger i flerkulturelle opplæringsarenaer.

Pedagogikkfaget er et kultur- og vitenskapsfag som knytter historie, kultur, livssyn og politikk sammen med ulike perspektiver på oppdragelse, utdanning og danning, og skal gi studenten forståelse av lærerens og skolens rolle i samfunnet. Studenten skal ruste seg til kritisk å analysere de utfordringer samfunn, kultur, livssyn og politikk representerer for lærerrollen og skolens virksomhet.

Sentralt i faget er også å utvikle studentenes relasjonelle ferdigheter på en slik måte at de er i stand til å bygge et konstruktivt og inkluderende læringsmiljø og møte elever, foresatte og kolleger med faglig og mellommenneskelig kompetanse.

Sammen med fagdidaktikk og praksis skal pedagogikk som kunnskapsområde bidra til at studenten forstår hvordan utvikling av kompetanse i å lære, kommunisere, samhandle, utforske og skape kan bidra til å forme framtiden skole.

4.2.1 Læringsutbyttebeskrivelser for pedagogikk

Kunnskap

Kandidaten

- har kunnskap om skolen som organisasjon, samt relevante lover, konvensjoner og planverk som er sentrale for grunnopplæringen
- har inngående kunnskap om læring og undervisning, herunder tilpasset opplæring og spesialundervisning, samt ulike strategier for klasse- og læringsledelse
- har bred kunnskap om sammenhenger mellom individuelle, sosiale og kulturelle faktorer i arbeidet med tilpasset opplæring, likeverd og frafallsproblematikk
- har innsikt i og forståelse for ungdommers utvikling i ulike sosiale og kulturelle kontekster, samt ungdom i vanskelige livssituasjoner og deres rettigheter

Ferdigheter

Kandidaten

- kan lede og motivere elever og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø
- kan lede elevers læring i teknologitette klasserom
- kan beskrive kjennetegn på kompetanse, vurdere og dokumentere elevers læring, gi læringsfremmende tilbakemeldinger og bidra til at elevene kan reflektere over egen læring og egen faglige utvikling
- kan identifisere og iverksette tiltak i samarbeid med aktuelle instanser for å møte elevers behov, herunder å kunne identifisere tegn på læringsvansker og tegn på vold og seksuelle overgrep

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan bygge relasjoner til elever, kollegaer og foresatte, og samarbeide med aktører som er relevante for skoleverket
- vet hvordan en best kan forebygge mobbing og kan iverksette tiltak i samarbeid med skolens støttefunksjoner
- kan med stor grad av selvstendighet videreutvikle egen kompetanse og bidra til både kollegers og skolens profesjonelle utvikling
- har en profesjonell holdning til og kan kritisk reflektere over profesjonsetiske og utdanningspolitiske spørsmål lokalt og globalt

5 Praksis som læringsarena

Praksis er en læringsarena på linje med den campusbaserte utdanningen. De to læringsarenaene har ulike ansvarsområder, men felles ansvar for studentens profesjonsutvikling og sluttkompetanse. Institusjonene har ansvar for å sikre et godt samarbeid mellom alle parter som er involvert i lektorutdanningen.

Innholdet i praksis skal knyttes til pedagogikk og fagdidaktikk og bygge på studentenes kunnskapsutvikling innen fag 1 og 2 slik at studentene utvikler profesjonskunnskap både gjennom teoretisk refleksjon og gjennom bearbeiding av egne faglige, pedagogiske og fagdidaktiske kunnskaper og ferdigheter.

Praksisopplæringen skal bestå av minst 100 arbeidsdager, fordelt på fire av fem studieår og inngå som en integrert del av fagene i utdanningen. Den enkelte utdanningsinstitusjon kan gi praksisopplæringen større omfang. Studenten må ha bestått studieårets praksis for å kunne gå videre i praksisopplæringen. Studenten skal få kunnskap om og forståelse for hva som kreves for å få bestått i den enkelte praksisperiode. All praksis må være avsluttet og bestått før avsluttende eksamen.

Praksisopplæringen skal bestå av de aktiviteter som inngår i en lærers arbeidsplanfestede dag og inkluderer undervisning, forberedelse, vurderingsarbeid, elevsamtaler, foreldresamarbeid, møte- og samarbeidstid samt tid til faglig utviklingsarbeid. I tillegg inngår veiledning som en sentral del av praksisopplæringen. Det skal legges til rette for at studentene får observere andre lærere og medstudenter og at de får anledning til å reflektere over egen og andres undervisningspraksis og elevers læring. Deler av praksisopplæringen kan foregå ved en skole hvor studenten har et tilsetningsforhold dersom skolen oppfyller kravene som praksisskole.

Praksisopplæringen skal gi studentene en gradvis innføring i ulike sider av lærerprofesjonen og styrke deres utvikling av profesjonsidentitet. Det skal stilles økende krav til studentene gjennom praksisperiodene. De skal lære å ta ansvar for egen og andres profesjonsutvikling, blant annet gjennom å inngå i samarbeid med lærere og medstudenter. Mot slutten av utdanningen skal studentene ha en lengre praksisperiode som sikrer at de får erfaringer med læreplanarbeid, læringsfremmende vurderingspraksiser, gjennomføre tilpasset opplæring, drive tilfredsstillende klasseledelse og bygge gode relasjoner. Den lengre praksisperioden skal gi studentene øvelse i å jobbe selvstendig og bidra til en god overgang til læreryrket.

For å sikre god progresjon gjennom praksisopplæringen i det femårige studieløpet, bør det utvikles en oversikt som synliggjør sentrale mål for de ulike praksisperiodene. Videre bør

institusjonene utvikle et system som bidrar til at studentene og praksisskolene kan følge opp studentenes læringsprogresjon fra praksisperiode til praksisperiode. Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert.

At praksisopplæringen skal være veiledet, innebærer at hver student skal ha en praksislærer som fungerer som veileder(e) på praksisskolen, og at veiledningen skal være systematisk og planlagt. Veiledning av studenter er et felles ansvar for faglærerne i lærerutdanningen, praksislærer og rektor og skal sikres gjennom tett samarbeid mellom praksisskolen og utdanningsinstitusjonen.

På samme måte som veiledning, er vurdering av studenter et felles ansvarsområde for faglærerne i lektorutdanningen, praksislærer og rektor. Vurderingen skal støtte opp om læring og utvikling hos den enkelte student, og det skal etableres rutiner som sikrer at studenten får læringsfremmende tilbakemeldinger underveis i praksisopplæringen. Det skal være tydelige ansvarsforhold og rutiner når praksis vurderes som ikke bestått. Institusjonenes eksamensforskrift fastsetter hvor mange ganger en student kan gjennomføre en praksisperiode.

At praksisopplæringen skal være variert, innebærer at praksis skal omfatte ulike områder av læreryrket, og at det skal være progresjon i praksisopplæringen. Studentene skal ha praksis både i ungdomsskole og i videregående opplæring, herunder kan også voksenopplæring inngå. Studenter med fagbakgrunn i fellesfagene i videregående skole skal møte ulike utdanningsprogram, og få erfaring med yrkesretting av fagene.

Praksisopplæring ved skoler i andre land kan godkjennes som del av den obligatoriske praksisopplæringen dersom den gjennomføres i samsvar med krav til praksisopplæringen slik det kommer til uttrykk i forskrift og retningslinjer.

5.1 Læringsutbyttebeskrivelser for praksisopplæringen

Læringsutbyttebeskrivelsene gjelder for den samlede praksisopplæringen for lektorutdanning 8-13. Institusjonene må selv utarbeide læringsmål, samt vurderingskriterier for hver enkelt praksisperiode i tråd med studiedesignet for det femårige studieløpet.

5.1.1 Kunnskap

Kandidaten

- har erfaringsbasert kunnskap om elevs læringsprosesser og vurdering for og av læring
- har erfaringsbasert kunnskap om samspillet mellom elever og mellom elev og lærer, skoleledelse, klasseledelse, teamarbeid og skole-hjem-samarbeid
- har erfaringsbasert kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid i skolen
- har kunnskap om lærerens rolle, rettigheter og plikter

5.1.2 Ferdigheter

Kandidaten

- kan være en god klasse- og gruppeleder
- kan planlegge, tilpasse, gjennomføre og vurdere opplæring for en mangfoldig elevgruppe

- kan anvende og begrunne og variere mellom et bredt utvalg undervisnings- og vurderingsformer, justere læringsaktiviteter ved behov og legge til rette for elevmedvirkning
- kan forebygge, identifisere og håndtere utfordrende adferd

5.1.3 Generell kompetanse

Kandidaten kan

- kan reflektere over og kritisk vurdere egen og andres praksis, innholdet i opplæringen og elevenes læring i lys av aktuelle læreplaner, profesjonsetiske perspektiver, teori og forskning
- kan ta ansvar for egen utvikling som lærer og delta i profesjonelt samarbeid og utviklingsarbeid
- kan samarbeide med og bygge gode relasjoner og kommunisere godt med elever, kollegaer, foreldre og andre profesjoner i skolen

6 Gjennomgripende profesjonstemaer

Institusjonene må sikre en helhetlig og sammenhengende utdanning gjennom integrering av fag 1 og 2, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis. Utdanningen skal være gjennomgående profesjonsrettet og forankret i forskning og faglig og pedagogisk utviklingsarbeid. De gjennomgripende profesjonstemaene er et samlet ansvar for de ulike kunnskapsområdene i utdanningen.

Programledelsen har ansvar for å følge opp at disse aspektene ved utdanningen blir ivaretatt i tråd med de til enhver tid gjeldende lover, konvensjoner, forskrifter, retningslinjer og læreplanverk.

6.1 Samiske forhold og samiske elevers rettigheter

Utdanningen skal kvalifisere studenten for å ivareta opplæring om samiske forhold, samiske barn og unges rettigheter og det samiske folket som anerkjent urfolk. Samisk kultur og samfunnsliv er en viktig del av den felles kulturarven. Opplæring for samiske elever står i en særstilling i norsk grunnopplæring. Studenten må derfor få kunnskap om det samiske innholdet i de nasjonale læreplanene for grunnopplæringen og om samiske elevers rettigheter.

6.2 Globalisering og det flerkulturelle samfunnet

Internasjonalisering av samfunns- og arbeidsliv forutsetter språk- og kulturkunnskap og internasjonale erfaringer. Studenten må ha kunnskap om og forståelse av det flerkulturelle samfunn. Det innebærer å være oppmerksom på kulturelle forskjeller og å kunne bruke disse som en positiv ressurs. Kunnskap om menneskerettighetene og om urfolks rettigheter er sentralt i denne sammenheng. Lærerutdanningen skal fremme internasjonalt samarbeid og solidaritet for å oppnå bærekraftig utvikling og sosial utjevning.

6.3 Psykososialt skolemiljø

Utdanningen skal sikre at studenten får nødvendig kompetanse for å kunne skape et trygt og godt psykososialt skolemiljø og forebygge og håndtere krenkelser, mobbing, trakassering,

rasisme og diskriminering. En av forutsetningene for å skape et trygt og godt skolemiljø, er kunnskap om utfordringer i dagens ungdomskultur, deriblant hvordan sosiale medier påvirker samspill mellom ungdom. Studenten skal kunne fremme likestilling og ivareta et normkritisk perspektiv på seksualitet og samliv, og ha øye for elevenes psykiske og fysiske helse og psykososiale risikofaktorer i skolehverdagen. Studenten skal også ha kunnskap om og kunne identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep og kjenne til hvordan nødvendige tiltak skal iverksette.

6.4 Å lære å lære, tilpasset opplæring og vurdering

Skolen plikter å tilpasse opplæringen i tråd med gjeldende lovverk og konvensjoner. Tilpasset opplæring kjennetegnes av variasjon, for eksempel gjennom arbeidsoppgaver, lærestoff, intensitet i opplæringen, organisering av opplæringen, læremidler og arbeidsmåter. Studenten må tilegne seg kompetanse i å tilpasse opplæringen til mangfoldet i elevgruppen, og skape inkluderende læringsmiljø. Studenten må identifisere og møte behov for spesialundervisning og individuell tilrettelegging.

Formålet med vurdering er å fremme læring og uttrykke kompetanse. Utdanningen skal gi studenten kompetanse i ulike former og formål for vurdering, og hva som skal utgjøre grunnlaget for vurdering. God vurderingspraksis i fag kan bidra til å realisere prinsippet om tilpasset opplæring. Studenten skal få opplæring i å analysere og vurdere elevenes læringsprosesser og resultat, og i å gi tilbakemeldinger som støtter deres læring.

Et viktig aspekt ved både grunnopplæringen og høyere utdanning, er at elever og studenter utvikler forståelse for egne læringsprosesser og faglig utvikling. Vet å legge til rette for at studenten gjennom profesjonsutdanningen utvikler kunnskap om det å lære å lære, vil utdanningen kunne bidra til å fremme motivasjon og mestringsfølelse for både elever og studenter.

6.5 Grunnleggende ferdigheter

Læreplanverket for norsk skole definerer fem grunnleggende ferdigheter: lesning, skriving, regning, muntlige og digital ferdigheter. Disse ferdighetene er en del av den faglige kompetansen og grunnleggende for elevens kompetanseutvikling i alle skolefag. De grunnleggende ferdighetene er også viktige for elevens deltakelse i videre utdanning, arbeid og samfunnsniv. Utdanningen skal legge til rette for at studenten får kunnskap om hvordan de kan arbeide med elevens utvikling av de grunnleggende ferdighetene i møte med fagets kjerneelementer.

6.6 Tverrfaglige temaer i grunnopplæringen

Skolen skal ifølge *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*, legge til rette for læring innenfor tre tverrfaglige tema. Kunnskapsgrunnlaget for å finne løsninger på problemer innenfor temaene finnes i mange fag, og temaene skal bidra til at elever oppnår forståelse og ser sammenhenger på tvers av fag.

Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen skal blant annet bidra til at barn og unge utvikler et positivt selvbilde og blir i stand til å håndtere personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte.

Demokrati og medborgerskap som tverrfaglig tema i skolen skal blant annet bidra til at elever får kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler, og gjøre dem i stand til å delta i demokratiske prosesser.

Bærekraftig utvikling som tverrfaglig tema i skolen skal blant annet legge til rette for at elevene kan forstå grunnleggende dilemmaer og utviklingstrekk i samfunnet, og hvordan de kan håndteres.

Utdanningen skal legge til rette for at studenten utvikler kunnskap og ferdigheter med relevans for disse temaene og erfaring med tverrfaglig samarbeid.

6.7 Profesjonsfaglig digital kompetanse

Dagens elever vokser opp i et digitalt samfunn der teknologi påvirker alle aspekter av livet, også hvordan vi lærer. Et av skolens overordnede mål er å gjøre elevene til digitalt kompetent samfunnsborgere og bidra til å motvirke/reducere digitale skiller. Digitale ferdigheter er en av fem grunnleggende ferdigheter i grunnopplæringen og inngår i alle fag.

Profesjonsfaglig digital kompetanse (PfDK) utvikles på tvers av flere kunnskapsområder og læringsarenaer og omfatter både generell kompetanse og innsikt, men også faglige og profesjonsfaglige kunnskaper og ferdigheter.

Utdanningen må legge til rette for at studenten gjennom ulike læringsaktiviteter på campus og i praksis utvikler sin profesjonsfaglige digitale kompetanse, men også at de får erfaring med pedagogisk bruk av IKT i sine fag. Det innebærer også kompetanse i å kritisk kunne vurdere når, og på hvilken måte, IKT best kan bidra til å fremme god læring og vurdering.

Praksisskolene har et spesielt ansvar for å tilrettelegge for at studenten, i samarbeid med praksislærer og medstudenter, får anledning til å utforske muligheter for innovativ bruk av IKT innen sine fagområder.

Studentene må også lære hvordan de kan tilrettelegge for læring i sine fag, både i dagens, og i framtidens, teknologitette klasserom. De må derfor også lære hvordan de selv skal kunne videreutvikle egen profesjonsfaglig digitale kompetanse i møte med framtidens skole.